

Adviesraad Onroerend Erfgoed

Advies – Gent Spoort

Na afloop presentatie dd. 13 mei 2024

Voorzitter

Daan Declercq

Ondervoorzitter

Maike Blancke

Verslaggever

Liesbeth De Feyter – secretaris

Aanwezigen

Voor de Adviesraad Onroerend Erfgoed

Naam	A/V*
Anne-Laure Van Bruaene	A
Daan Declercq	A
Janne Vaes	A
Dirk Laporte	V
Emma Cloet	A
Godfried Bekaert	A
Ignace Bourgeois	A
Korneel Gheysen	A
Maike Blancke	A
Liesbeth De Feyter	A

* Aanwezig / Verontschuldigd

Extern

Voor Gent Spoort: Tamara Rogiest, Frank Vanden Bulcke, Ann Velghe, Jonas Vanneste

1. Onderwerp: Gent Spoort

Er wordt een toelichting en stand van zaken gepresenteerd voor het project Gent Spoort a.d.h.v. presentatie.

Gentspoort ontwart enkele lastige Gentse verkeersknopen. Met 10 kilometer nieuwe tramlijnen zorgen we voor slim openbaar vervoer. Met tunnels onder Heuvelpoort en Dampoort rijden auto's vlotter en maken we ruimte voor voetgangers, fietsers en kwalitatieve invulling van de openbare ruimte. Een aantal pleinen en straten krijgen qua aanleg van het openbaar domein daarbij een 'upgrade'. Er zijn m.a.w. 3 speerpunten:

- Vertrammen (tramlijnen)

- Vernieuwen (parken)
- Verbinden (tunnels)

Binnen dit grootschalige project van strategische aard wordt de stad verdeeld in 6 zones:

1. Kortrijksesteenweg
 - Vertramming van lijn 7 en verplaatsen bestaande buslanen.
2. Parklaan – Ter platen
 - In de Parklaan wordt wortelonderzoek voorzien omdat de bomen beschermd zijn als monument en in het stadsgezicht opgenomen zijn. Masterplan citadelpark en promenade wordt geïntegreerd. Er komt een tunnel t.p.v. de Heuvelpoort en de Hofbouwlaan, die het eindpunt blijft van de N60. De ring zelf gaat ondergronds, 1/3de van het autoverkeer blijft bovengronds.
3. Tentoonstellingslaan – Zuid
 - Centrale autolaan Tentoonstellingslaan wordt één baan en volledig autoluw. De rijrichting van de auto's langs de woningen wordt gewijzigd zodat hier zowel auto's als fietsen kunnen rijden (ref. Coupure).
4. Zuid – Kasteellaan
 - De kasteellaan krijgt grotere, volwaardige bomen. De Lousbergbrug wordt een nieuwe vaste brug met een optimale, gemaximaliseerde helling. Er komt hier ook een valsluis op maat van de woonboten en eventuele boten i.f.v. transport (op vraag van de Vlaamse waterwegen). Sint-Anna wordt deels autoluw en het verkeer wordt naar één zijde verplaatst.
5. Dampoort
 - RUP Dampoort maakt de realisatie van een tunnel mogelijk. De dampoort wordt sterk autoluw door de ondertunneling hier. Hier komt een groot transferium voor station en openbaar vervoer en een nieuw kantoorgebouw op de kop. Infrabel doet een onderzoek voor een derde/vierde spoor om zo ook te treinen richting Eeklo en Zelzate te intensifiëren. Er komt een collectiviteit in de zwaaihoek en een groot stuk van het huidige rond punt zal autovrij worden.
6. Dok Zuid – Tolpoort
 - Autoluw deel van de dokken zal al rustiger zijn omdat het verkeer naar de Afrikalaan zal afgeleid worden. In de Sint-Salvatorstraat en de Voormuide komt de nieuwe eindhalte. Hier komt ook ruimte voor de toekomstige lijn 1. Het Neuzeplein wordt integraal verhoogd en de oude Lievegang wordt opnieuw opengelegd. Fietsers worden hier volledig autonoom onder het kruispunt geleid.

Afgelegd onderzoeks- en ontwerptraject

- Start: oktober 2021
- Participatie & communicatie: Gentspoorbeurs voor de informatie van de burgers en professionelen
- Vanaf heden: opmaak voorontwerp
 - Het schetsontwerp is integraal raadpleegbaar op de website: <https://gentspoort.be/project/documenten/>
- Eind 2024 wordt kennis gegeven van de opdracht en start de plaatsingsprocedure. De OMV wordt door de werkvennootschap aangevraagd maar wel i.f.v. ideeën van tijdens de dialoogrondes met de consortia verder verfijnd.
- Uitvoering voorzien 2028, voor een termijn van 5 jaar (incl. Werken nutsvoorzieningen).

2. Advies: Gent Spoort

De Adviesraad Onroerend Erfgoed erkent het belang van dit strategisch project, zowel binnen de stedelijke stadsontwikkeling alsook t.a.v. ambities van Vervoerregio (o.a. modal shift).

Onderstaande punten worden, in deze fase van vooronderzoek en –ontwerp, als aandachtspunten meegegeven.

- **Toelichting op adviesraad**
 - Er wordt gewaardeerd dat dergelijke strategische projecten worden toegelicht op de Adviesraad Onroerend Erfgoed.
- **Concreet plan van aanpak**
 - De zones met erfgoedwaarde(n) werden in kaart gebracht. Dit is positief, maar op heden is hiervoor nog geen concreet plan van aanpak uitgewerkt.
 - Dit wordt verklaard door de aard van het project en de fase waarin het zich nu bevindt. Evenwel raadt de Adviesraad Onroerend Erfgoed aan om in de vervolgstappen (en de concrete uitvoering) voldoende maatwerk te voorzien d.m.v. een concreet plan van aanpak.
- **Bovenleiding tram**
 - Er wordt betreurd dat in dit traject nog steeds uitgegaan wordt van een tram met bovenleiding.
 - Cfr. Antwoord van onderzoeks- en ontwerpteam is dit een keuze op niveau van De Lijn.
- **Onroerend erfgoed integreren in ontwerp (m.n. archeologie)**
 - Dit project biedt kansen om historische structuren een plaats te geven in het ontwerp (evoceren / visualiseren). De adviesraad adviseert om dit potentieel te benutten en hiermee een meerwaarde te creëren voor het ontwerp.
 - Traject GentSpoort doorsnijdt historische structuren.
 - Gentse versterking (stadsmuren, citadel,...)
 - Verdwenen ruimtelijke structuren (dierentuin, historische brug aan plantentuin, industriële zones,...)
 - Deze historische structuren kunnen het ontwerp een eigen karakter geven, waardoor tegelijk ook het verleden van de stad terug tastbaar wordt gemaakt.
 - Referentie: Spaanse omwalling Antwerpen – integratie Kipdorpbrug
 - Referentie: Vesten Damme - integratie i.f.v. verkeersremmend effect (d.m.v. aangepast wegprofiel)
 - Het tonen van archeologische vondsten in situ, zowel permanent (zie hierboven) als tijdelijk (tijdens werkzaamheden), kan eveneens een meerwaarde zijn. Hiervoor dient evenwel budget en tijd in de planning voorzien te worden.
 - De Adviesraad Onroerend Erfgoed stelt voor om erfgoed-experten (intern uit onderzoeks- en ontwerpteam, maar ook extern) te betrekken bij het uitwerken van het ontwerp.
- **Archeologisch erfgoed verder onderzoeken**
 - Gezien het traject van dit project, dat verschillende historische stadsstructuren doorsnijdt, raadt de Adviesraad Onroerend Erfgoed ten zeerste aan om dit

ondergronds erfgoed, voor zover dit bewaard gebleven is op het traject) ook verder te onderzoeken.

- De Adviesraad Onroerend Erfgoed merkt op dat er voornamelijk aandacht wordt besteed aan de archeologie aan Heuvelpoort en Dampoort, maar dat dit op meerdere plaatsen aanwezig zal zijn. We vragen dan ook om het archeologisch onderzoek breder te budgetteren dan uitsluitend op deze twee zones (Heuvelpoort en Dampoort).
- **Landschappelijk erfgoed en groenstructuren met erfgoedwaarde**
 - Parklaan, Citadelpark, bomen aan Sint-Annaplein,...
 - Het voorgestelde wortelonderzoek kent ook beperkingen. Het levert noodzakelijke informatie, maar er wordt (nog) geen concreet alternatief voorzien indien de voorziene werken in de wortelzone van (als monument) beschermde bomen blijkt te komen.
 - De Adviesraad Onroerend Erfgoed raadt aan op een integrale wijze naar het landschappelijke erfgoed en de groenstructuren met erfgoedwaarde te kijken, en de nodige aandacht te besteden aan alternatievenonderzoek(en) m.o.o. het beschermen van dit erfgoed.

3. Conclusie

Het project in voorontwerp, zoals gepresenteerd op 13 mei 2024, wordt **gunstig** geadviseerd **mits bovenstaande aandachtspunten in overweging worden genomen**.

Als adviesraad zijn we benieuwd naar de verdere invulling van het project en op de gepaste tijdstippen wensen we hier verder in te adviseren.